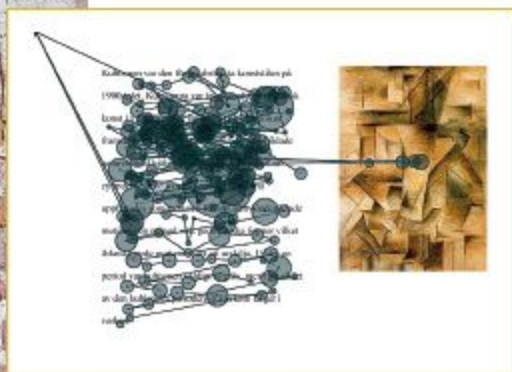

Skolan bör lära elever med dyslexi att läsa "bilder", menar Eva Wennås Brante.

Bild: P. Iwert

Figur 3 visar läsning av en person med dyslexi. Cirkarna visar att där har ögat stått stilla och kodat det som den då fixerat (dvs tagit in ljuset från bilden och förvandlat ljusimpulserna till representationer på näthinnan), strecken mellan cirkarna visar vart ögat flyttar sig. Ju större cirklar desto längre har ögat stått still, ju kortare streck mellan cirkarna, desto mindre är läsningen automatiserad.

Bilder stör läsningen

Bilder är ett störande moment i läsningen för många personer med dyslexi. Ny forskning tyder på att de visst kan ha utbyte av bildinformation, men att de behöver lära mer om hur bilder ska "läsas".

Eva Wennås Brante hade arbetat som lärare i många år innan hon började arbeta på sin forskningsavhandling vid Göteborgs universitet. I klassrummen noterade hon att olika barn reagerade på olika sätt inför bilder i texter som de kom i kontakt med. Hon upptäckte också att forskningen som handlar om hur vi "läser" eller uppfattar bilder oftast utgår från normalläsaren. Normalläsaren tittar för det mesta tidigt på bildmaterial som hör till en text och får därför fördel av information i bilden när de läser texten.

En av de centrala frågorna i Eva Wennås Brantes forskning är om bilder kan ha betydelse för läsförståelsen hos personer med dyslexi? För att ta reda på detta undersökte hon hur försökspersoners ögon förflyttar sig under läsning och hur de beskriver innehållet i texten, med respektive utan bild. Hennes

forskning visar att personer med dyslexi mer sällan tittar på bilder i textmaterial, jämfört med personer i en kontrollgrupp utan dyslexi.

– Att pendla mellan bild och text är ingenting som personer med dyslexi gör i någon större utsträckning, säger hon. Det verkar ta för mycket kraft. För varje gång måste de hitta tillbaka till var i texten de var. Personerna i kontrollgruppen däremot pendlar mellan text och bild flera gånger.

Många av försökspersonerna med dyslexi koncentrerade sig uteslutande på texten. Om de tittade på bilden så gjorde de det senare i läsoffset, jämfört med personer utan dyslexi.

En del tidigare forskning har visat att personer med dyslexi lär sig mer av material utan bilder, samtidigt som personer utan lässvårigheter är bättre på att använda bildinformation. Men

Eva Wennås Brante tror inte att lösningen är att ta bort bilder ur textmaterial för personer med dyslexi. I stället visar hennes forskning att även personer med dyslexi kan ha hjälp av bilder i sin läsoffset.

Samtliga personer i studien – både de med och utan dyslexi – svarar bättre på läsförståelsefrågor om de tittar på bilden i ett tidigt skede. Men för att personer med dyslexi eller lässvårigheter ska ta till sig bilderna, krävs två förändringar:

- Kunskap om hur man "läser" bilder borde läras ut i skolan, på samma sätt som man lär ut läsförståelse. Genom att titta på bilden tidigt, får läsaren med sig bildinformationen in i texten.
- Bilder i läsmaterialet måste innehålla information. Bilder som inte gör det stör läsoffseten – speciellt för personer med dyslexi.

Eva Wennås Brantes avhandling heter "Möte med multimodalt material. Vilken roll spelar dyslexi för uppfattandet av text och bild?"

Text: Sara Rydén